31/12/2018

Το Ουκρανικό Εκκλησιαστικό ζήτημα και ο Οικουμενικός Θρόνος

/ Γνώμες

Σε ένα ενδιαφέρον άρθρο για το εκκλησιαστικό ζήτημα της Ουκρανίας δημοσίευσε ο καθηγητής του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης κ Βαρβούνης στο Φως Φαναρίου. Έχει σημασία να δει κανείς με ψύχραιμη ματιά το περιεχόμενο του άρθρου.

Μ. Γ. ΒΑΡΒΟΥΝΗΣ
Καθηγητής του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης
Άρχων Προστάτης των Γραμμάτων της Μ.τ.Χ.Ε.

Πολλά και ποικίλα έχουν γραφεί τον τελευταίο καιρό περί του εκκλησιαστικού ζητήματος της Ουκρανίας και περί της στάσης του Οικουμενικού Πατριαρχείου, και ειδικότερα της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου έναντι αυτού. Και τα περισσότερα, όπως δυστυχώς συμβαίνει συχνά στους χώρους αυτούς, δεν είναι προϊόντα νηφάλιας σκέψης, αλλά εμπρηστικά σχόλια, που αντί να οικοδομούν κατεδαφίζουν τόσο την ενημέρωση, όσο και την ψυχική γαλήνη των πιστών, οι οποίοι συχνά τα διαβάζουν χωρίς να έχουν τις γνώσεις και την εμπειρία που χρειάζονται για να τα κρίνουν και να τα σταθμίσουν.

Καταρχήν θέλω να ξεκινήσω από την διαπίστωση του Μεγάλου Φωτίου, ότι **τα εκκλησιαστικά πρέπει να συμμεταβάλλονται με τα πολιτικά πράγματα. Αυτή ίσχυσε όχι μόνο για την απόδοση τελικά αυτοκεφαλίας στις**

Εκκλησίες των βαλκανικών χωρών, αλλά και για την απόδοση αυτοκεφαλίας και στην ίδια την Εκκλησία της Ρωσίας. Κι όμως τώρα η τελευταία αρνείται να εφαρμόσει την ίδια αρχή και να συναινέσει στην παραχώρηση αυτοκεφαλίας στην Εκκλησία της Ουκρανίας. Και βέβαια οι λόγοι είναι βαθύτατα πολιτικοί και εθνικοί, δηλαδή παντελώς έξω από τα πλαίσια στα οποία θα έπρεπε να κινείται η ορθόδοξη εκκλησιολογία.

Δεύτερον θέλω να επισημάνω ότι πέρα από τις όποιες σημαντικές βαθυστόχαστες αναλύσεις και τις πυκνές παραπομπές σε ιερούς κανόνες και ιστορικά κείμενα, οι περισσότεροι από αυτούς που στρέφονται – ενίοτε με σκαιότητα – κατά του Οικουμενικού Θρόνου είναι οι ίδιοι που αμφισβήτησαν την Αγία και Μεγάλη Σύνοδο της Κρήτης, οι ίδιοι που χρόνια τώρα λοιδορούν το Οικουμενικό Πατριαρχείο για την διαχριστιανική πολιτική του, εδραζόμενοι κυρίως στο ζήτημα των διαλόγων και των σχέσεων προς άλλες χριστιανικές Εκκλησίες και ομολογίες. Με άλλα λόγια, και εδώ κυριαρχεί το πολιτικό κριτήριο, με την ευρύτερη δυνατή του όρου έννοια, και όχι, φοβάμαι, η έγνοια για την Εκκλησία. Και τούτο καταδεικνύεται ότι αν ήταν η πίστη και η ευλάβεια που υποκινούσαν τις αντιδράσεις, οι λόγοι θα ήταν σεμνότεροι, ευγενέστεροι και σεβαστικότεροι, όπως επιβάλλει το γνήσιο εκκλησιαστικό ήθος στο χώρο της Ορθοδοξίας.

Τρίτον, πρέπει να σημειωθεί ότι **εν ονόματι της όποιας «αγανάκτησης» δεν δικαιολογείται βέβαια η εξαλλοσύνη και η αμετροέπεια. Αναφέρομαι στα περί «σχίσματος» και «σχισματικών»,** κυρίως δε για το ποιους εκτός Ουκρανίας κάθε φορά οι εξάλλως φωνασκούντες εντάσσουν στη δεύτερη αυτή κατηγορία. Ο Οικουμενικός Θρόνος και ο Παναγιώτατος, στις δηλώσεις τους έχουν τηρήσει γνήσιο εκκλησιαστικό ήθος, κάτι που δεν ισχύει για αρκετούς εκπροσώπους της άλλης πλευράς. Ας μην γελιόμαστε: δεν υφίστανται οι συνθήκες που δημιούργησαν το σχίσμα μεταξύ της Ανατολικής και της Δυτικής Εκκλησίας το 1054, όσο κι αν κάποιοι θα το επιθυμούσαν. Τότε ήταν πρωτίστως η διαφορά των πολιτιστικών παραδόσεων και της διοικητικής δομής, που βρήκε στήριγμα σε δογματικές και λειτουργικές διαφοροποιήσεις, για να επισημοποιήσει μια διχοστασία η οποία υφίστατο αιώνες ήδη. Τώρα δεν υπάρχουν αυτές οι συνθήκες, γι' αυτό και θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για ρήγμα ίσως, κι αυτό προσωρινό, όχι όμως για σχίσμα.

Τέταρτον, θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι δεν μπορεί να παραδεχόμαστε τον συντονιστικό και ρυθμιστικό για την Ορθοδοξία ρόλο του Οικουμενικού Θρόνου, όταν όμως οι αποφάσεις του κρίνουμε ότι δεν μας συμφέρουν να τον αρνούμαστε. Ακούστηκε πρόσφατα, και μάλιστα από ιερατικά χείλη, ότι δεν υπάρχει υποχρέωση υπακοής προς το Φανάρι. Λάθος, υπάρχει, παρά μόνο αν υφίστανται δογματικά ζητήματα πίστεως, και τέτοια δεν υπάρχουν εν προκειμένω. Αν η υπακοή χαθεί από την Εκκλησία, ας σκεφτούμε τι θα συμβεί όταν αυτό εφαρμοστεί και από τα λαϊκά μέλη της. **Το Οικουμενικό Πατριαρχείο είναι ο πρώτος θρόνος της Ορθοδοξίας και ο Οικουμενικός Πατριάρχης ο πρώτος της Ορθόδοξης Εκκλησίας.**

Στις αποφάσεις τους οφείλουμε όλοι υπακοή, μπορούμε να εκφράζουμε ευσεβάστως και αρμοδίως τις όποιες διαφωνίες μας, αλλά τελικά οφείλουμε να υπακούσουμε, αλλιώς θέτουμε τους εαυτούς μας εκτός Εκκλησίας, όσο μεγαλοσχήμονες κι αν είμαστε, όσο δυνατοί κι αν νιώθουμε.

Πέμπτον, η όλη αντίδραση από την πλευρά της Ρωσικής Εκκλησίας μου δίνει την εντύπωση εφαρμογής του «σαν έτοιμοι από καιρό» του ποιητή. Προετοιμάστηκε αυτή η αντίδραση με χρόνια ανάλογων ενεργειών, με παλαιότερες αντιδράσεις και διακοπές κοινωνίας και με την αποχή από τη Σύνοδο της Κρήτης, και απλώς περίμενε την ευκαιρία για να εκδηλωθεί. Οφείλουμε όμως να μιλούμε στο χώρο της Εκκλησίας καθαρά και όχι προσχηματικά. Αν ο στόχος είναι η προσπάθεια για επίτευξη πανορθόδοξης ηγεμονίας, όπως και πριν την Οκτωβριανή Επανάσταση του 1917 είχε επιχειρηθεί, καλό είναι αυτή η επιδίωξη να τεθεί ανοιχτά, για να συζητηθεί, όχι να υποκρύπτεται πίσω από δήθεν εκκλησιαστικής τάξεως πράξεις και αντιδράσεις, γιατί στην πραγματικότητα τίποτε άλλο δεν γίνεται, παρά να κρυβόμαστε πίσω από το δάχτυλό μας, αποκαλυπτόμενοι εις πάντας.

Φρονώ λοιπόν ότι το όλο ζήτημα είναι θέμα πολιτικής. Και αυτό δεν προέρχεται από τον Οικουμενικό Θρόνο, όπως από κάποιους υποστηρίζεται, αλλά από αυτούς που αντιδρούν στις αποφάσεις του. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο ορθώς αποφάσισε, στα όρια των κατοχυρωμένων από αιώνες με αποφάσεις Οικουμενικών Συνόδων δικαιοδοσιών του, να λύσει ένα χρονίζον ζήτημα και να επαναφέρει στην κανονικότητα έναν ολόκληρο λαό. Πρόκειται για πράξη καθαρώς εκκλησιαστική, η οποία εκτιμώ ότι τελικά θα αποβεί προς όφελος της ψυχικής σωτηρίας και της πνευματικής ηρεμίας των ομοδόξων μας Ουκρανών.

Αν τώρα κάποιοι θέλουν να τηρούν, κατά το δοκούν και το συμφέρον, πολλά μέτρα και σταθμά, αυτό δεν αφορά τον ορθόδοξο κόσμο, τον οποίο καλά θα κάνουν να αφήσουν στην ηρεμία και στην ησυχία του. **Οι κάθε είδους εμπρηστικές, επιθετικές και αλλόφρονες δηλώσεις «ουδέν ωφελεί, αλλά μάλλον θόρυβος γίνεται».** Ούτε είναι δυνατόν να ωφελούνται κάποιοι από την άσκηση των καθηκόντων της οικουμενικής διακονίας του Οικουμενικού Θρόνου, και μετά να αρνούνται το ίδιο πνευματικό όφελος και στους γείτονες και αδελφούς τους «εν πίστει», μόνο και μόνο επειδή αυτό δεν συμφωνεί με τα συμφέροντά τους, όπως τουλάχιστον οι ίδιοι τα αντιλαμβάνονται.

Για τους λόγους αυτούς **οφείλουμε όλοι να κωφεύσουμε στον πειρασμό, και να σταθούμε σθεναρά στο πλευρό της Μητέρας Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως, στο πλευρό του Οικουμενικού Πατριαρχείου και της Σεπτής Κορυφής του, της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου,** που συχνά δέχονται ανοίκειες ή και υβριστικές ακόμη επιθέσεις. Το δίκιο είναι βέβαια με το μέρος τους, και η αλήθεια οπωσδήποτε θα λάμψει, πέρα από τα όποια μικροπολιτικά και επιμέρους πρόσκαιρα συμφέρονται εκκλησιαστικών ηγετών, ηγετίσκων, φατριών και εθνικιστικών συσσωματώσεων.

Πηγή: **fanarion.blogspot.com**